

Utkast til Trondheim SV sitt valgprogram 2023-2027

1. Bekjempe ulikhet og fattigdom

Fattigdommen i Norge er relativ. Den handler om forskjeller mellom dem som har mest og dem som har minst, men enda mer handler den om avstanden mellom dem som har minst og alle de andre. Fattigdom betyr utenforskap. Barn i fattige familier har ikke råd til å gå i bursdager, eller feire sin egen. De har ikke råd til å delta i fritidsaktiviteter eller dra på ferier. De ekskluderes fra felles møterom og samtaler. Fattigdom skaper avstand mellom individet og resten av samfunnet. Fattigdom skaper avstand mellom barn og de foreldrene som ikke makter å forsørge dem.

Deltakelse i arbeidslivet er det viktigste enkeltelementet i fattigdomsbekjempelsen. Men ikke alle skal delta i arbeidslivet, noen blir stående utenfor hele livet, eller i perioder av det. Trondheim SV ønsker å motvirke de alvorligste og mest skadelige utslagene av fattigdommen. Vi ønsker at alle skal kunne leve verdige liv, og vi ønsker å gi alle barn like muligheter til en god barndom uavhengig av foreldres økonomiske situasjon.

Trondheim kommune har startet arbeidet med et levekårsbudsjett for å hente kunnskap om utenforskap og marginalisering, og samfunnskostnader knyttet til dette. Målet med arbeidet er å snu utenforskap til tilhørighet og deltakelse. Det vil ha store gevinster både for livskvaliteten til den enkelte, familiene og samfunnet om vi løser utfordringene med utenforskap, fattigdomsbekjempelse står sentralt i dette arbeidet.

SV vil:

- Øke sosialhjelpssatsene til nivå med SIFO - satsene.
- Prøve ut alternative ordninger om «sosialhjelp på budsjett» og borgerlønn.
- Den kommunale delen av NAV skal sikres tilstrekkelige ressurser for å følge opp de som står lengst unna arbeidslivet.
- Sikre at alle barn har mulighet til å delta på minst en fritidsaktivitet uavhengig av foreldrenes lommebok
- Styrke samarbeidet lokalt mellom NAV og barnevern med fokus på en sosial modell for oppfølging i barnevernet. Fattigdom skal ikke føre til omsorgssvikt for barna.
- Innføre en kommunal bostøtteordning for de som bor i kommunale boliger.
- Ta initiativ til tverretattlig innsats mot frafall i videregående skole.
- Jobbe for mer rettferdige og velfungerende boligmarkeder
- Ha universelle ordninger i skolen som gratis SFO og gratis skolemat.
- Ha leksefri skole som hovedmål, sekundært sørge for leksehjelp inn i skoledagen.

- Heve inntektsgrensen på kulturskolen til 5 G
- Ha gratis kollektivtrafikken for barn og unge
- Sikre tilstrekkelige ressurser til frivillige organisasjoner som arbeider med fattigdomsbekjempelse som f eks matsentralen, røde kors - fellesverket, og kirkens bymisjon.

2. Oppvekst

Barnehage

I barnehagen får barn utvikle sine sosiale ferdigheter og språkkunnskaper. Barnehagen skal gi barna trygge rammer, og leken er læringsform. SV har alltid jobbet for å forbedre barnehagetilbudet, og er stolte over å ha oppnådd full barnehagedekning – med Trondheim som første storby. Målet til SV er gratis barnehage med løpende opptak på lang sikt. For kommende periode vil vi først og fremst jobbe for flere ansatte og godt tverrfaglig samarbeid i barnehagene.

Trondheim SV vil:

- at bemanningsnormen skal gjelde i hele barnehagens åpningstid slik at alle barn kan møtes av en voksen de kjenner
- ha sunn mat og frukt i barnehagen inkludert i maksprisen
- tilstrekkelig med spesialpedagoger per barnehage og miljøterapeutisk personell for å sikre forebyggende tiltak og tilrettelegging for barn med spesielle behov
- styrke barns deltakelse i planlegging av egen lek og læring
- sikre to barnehageopptak i året
- ha profittfri barnehagedrift
- legge til rette for mangfold med ideelle barnehager
- ha gode og naturlige utearealer uten plast og gummidekke

Skole

SV ønsker en inkluderende fellesskole med vekt på læring, demokratisk deltakelse, trivsel og mestring. Dette krever et lag med kompetente fagpersoner som har større frihet til å forme undervisningen slik at de kan ivareta individuelle barns behov. En skolehverdag som som i stor grad handler om pugging og testing står i veien for dette. SV vil derfor bruke kultur og håndverk i større grad i skolen for å gi elever en mer variert hverdag og varige, gode opplevelser. Vi vil også bruke naturen nærområdet i større grad som læringsarena for å gjøre elever mer fysisk aktive, skape bedre klassemiljø og gi større forankring i lokal natur.

Trondheim SV vil:

- Sørge for gratis SFO med god kvalitet og fokus på lek, kultur og friluftsliv.
- Ha gratis skolemat av god kvalitet.
- Innføre en leksefri skole med kortere skolehverdag og større vekt på praktiske fag med bedre utstyr og verktøy til kunst- og håndtverksfagene.
- Skape gode uteområder rundt skolen og større bruk av natur som læringsarena og mindre bruk av skjerm på barneskolen.

- Fortsette satsingen på snarveiprojektet i Trondheim, særlig i forbindelse med skoleområder.
- Styrke seksualundervisningen i skolen med fokus på seksuell helse og forebygging av seksuelle overgrep og trakassering.
- Innføre selvforsvarskurs for jenter på ungdomsskolen.
- Sikre gratis bind og tamponger på alle skoler i Trondheim.
- Styrke den tverrfaglige kompetansen i skolen med flere sosialfaglige ansatte, miljøterapeuter og miljøarbeidere.
- Fjerne anmerkninger og karakterer i orden og oppførsel og heller styrke samarbeidet med elevene.
- Forbedre samarbeidet mellom grunnskolen og videregående skoler for å sikre elevene en smidig og trygg overgang fra grunnskole til videregående opplæring.
- Jobbe for at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige for alle, slik at alle elever som ønsker det kan gå på sin nærscole.
- Sørge for at synshemmede og tegnspråklige barn får den opplæringen de har krav på med læremidler av høy kvalitet.
- Gi mulighet for tegnspråk som valgfag i skolen.
- Styrke tegnspråklige barns mulighet til å delta på skoleaktiviteter.
- Sørge for at barn og unge som har fått beskyttelse i Norge eller som bor i asylmottak raskt får tilgang til grunnskoleopplæring, i tråd med retten til opplæring.
- Styrke den tospråklige fagopplæringa for minoritetsspråklige elever i trondheimsskolen, for å styrke integrering og elevenes mulighet til utdanning.
- Sørge for øremerkede midler til kommunens tospråklige lærere slik at skolene de er ansatt ved slipper å bruke av midler satt av til ordinær drift.
- Sikre minoritetsspråklige assistenter på skolene for å sikre elevers rett til morsmålsundervisning.
- Styrke skolen som kulturarena gjennom den kulturelle skolesekken og med kulturskolen inn i SFO som kulturskoletirsdag.
- Styrke ordningen med mottaksklasser i Trondheim kommune, unngå for stort aldersspenn i mottaksklassene og inkludere klassene i skolene for å forbedre integrering. Det er også behov for kursing for å styrke kompetansen på ivaretagelse av elevene.
- Styrke kommunikasjon om helsestasjon for ungdommer og KKS. Styrke tilbudet og utvide det.
- Satsing opp mot dysleksi, ADHD og autismediagnoser i skolen og sørge for dysleksivennlige og ADHD-vennlige skoler.

Medlemmene oppfordres til å komme med innspill til hvilke av sakene som skal prioriteres neste fireårsperiode. Samlet er tiltakene for dyre til at det er realistisk å gjennomføre dem i én periode.

Barne- og familietjenesten

Trondheim SV vil heve kvaliteten på barne- og familietjenestene for å hjelpe sårbare familier og forebygge at barn i Trondheim utsettes for omsorgssvikt. SV er opptatt av å bekjempe stigmatiseringen som følger med det å ha behov for hjelp til å være en god forelder og få familiedynamikken til å være god for alle. For å bidra til å fjerne stigmaet må såkalt relasjonell velferd videreutvikles i de kommunale tjenestene i årene framover.

Trondheim SV vil øke kvaliteten og bemanningen i svangerskapsomsorgen. Det skal være og oppleves trygt å gå gravid og få barn i Trondheim kommune. Tett oppfølging i og etter svangerskapet vil bidra til å sikre barna en god start på livet, og foreldre trygghet i den nye tilværelsen. Alle gravide skal få et reelt valg mellom oppfølging av jordmor eller fastlege gjennom svangerskapet. I tillegg skal det gis tilbud om hjemmebesøk av jordmor innen tre dager etter hjemreise, og av helsesykepleier innen ti dager etter fødsel.

Trondheim SV vil:

- Inkludere barn og unge i arbeidet med tjenesteutviklingen som del av tillitsreformen
- Videreføre bemanningsnorm i barnevernet som gir hver saksbehandler maksimum 15 familier å jobbe med.
- Styrke samarbeidet lokalt mellom NAV og barnevern med fokus på en sosial modell for oppfølging i barnevernet. Fattigdom skal ikke føre til omsorgssvikt for barna.
- Styrke ettervernstilbudet for ungdom i barnevernet. Ettervernet skal være helhetlig og fleksibelt.
- Sørge for at familier med behov for avlastning får dette innen rimelig tid og i et hensiktsmessig omfang. Dette gjelder spesielt familier med sammensatte utfordringer.
- Tilføre ressurser til skolehelsetjenesten slik at skoletjenesten kan jobbe med elever som har psykiske vansker, skolevegring og traumeproblematikk
- Styrke jordmortjenesten. Alle som har behov for det skal få hjemmebesøk av jordmor tre dager etter hjemreise.
- Sikre at det er barne- og sosialfaglig kompetanse på alle nivå og tjenestetilbud i kommunene.
- Gjennomgå tjenestene med fokus på å forebygge, oppdage og hjelpe barn som opplever omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep
- at tjenestene til barn med sammensatte behov skal være helhetlig og henge sammen på tvers av de ulike etatene.

3. Bolig for alle

En aktiv boligpolitikk gir oss virkemidler til å sikre at at vi beholder noe av det sunneste, særegne og mest positive med Trondheim som by, nemlig det at bor alle mulig forskjellige folk og familier, med ulik bakgrunn og inntekt i alle deler av byen vår. Vi skal ikke se på at forskjellene vokser seg store og at bydeler segregeres etter inntektsnivå slik vi ser i andre byer.

SV vil gjenreise den sosiale boligpolitikken. Bolig skal være noe å bo i, ikke noe å spekulere i. En sterk tredje boligsektor, en ideell utleiesektor som tilbyr rimelige utleieboliger til de som enten ikke kan eller ønsker å eie egen bolig, gir folk flere valgmuligheter i et stadig mer presset boligmarked. Det gir stabilitet, trygghet, flere gode hjem og mindre etterspørsel etter kommunale boliger, og det vil virke prisdempende på eiermarkedet.

SV skal sørge for et stabilt botilbud for barnefamilier og at flere får tilbud om å leie egnet bolig med langsiktige kontrakter. Dette gjelder også leietakere med behov for tilrettelegging, bistand i hjemmet eller heldøgns omsorg.

SV vil:

- at flere skal få kommunal bolig med lange kontrakter
- tilby tilrettelagte, gode boliger i bofellesskap og i nærheten av personalbaser
- innføre en kommunal bostøtte
- unngå at kommunale leiligheter står tomme
- tilby "leie for eie" og "del-eie" når kommunale boliger skal selges
- la flere få startlån
- styrke tredje boligsektor i samarbeid med boligstiftelsene og tilføre flere boliger gjennom salg av kommunale boliger
- benytte forkjøpsrett i utbyggingsavtaler til å skaffe kommunale boliger og boliger til stiftelsene
- legge til rette for mer eksperimentell boligbygging, selvbyggeprosjekter og boliger med fellesfunksjoner
- gjøre Nyhavna til et boligsosialt prosjekt

4. Byutvikling og klima

En grønn og rettferdig byutvikling dekker fellesskapets behov og er ikke styrt av utbyggere eller pengeinteresser. Kommunen skal stille høye krav til miljø, sosial bærekraft, arkitektonisk kvalitet og naturmangfold ved alle nye utbygginger. Innbyggerne skal involveres tidlig og i langt større grad gjennom aktiv medvirkning og deltakende budsjettering. De fleste av framtidens bygg, står her allerede og den mest miljøvennlige kvadratmeteren er den vi ikke bygger. SV vil skape bydeler for framtida i en bærekraftig og mer rettferdig by å trives i.

Bærekraftig byvekst

Trondheim skal være en miljøvennlig by å bo i. Byen er i vekst, og utviklingen skal ta hensyn til mennesker i ulike livsfaser og med ulike behov. SV vil ha en byvekst som styrker biomangfold, folkehelse, livskvalitet, estetikk, historie og kultur.

Trondheim må fortettes rundt kollektivknutepunktene, der det er enkelt å reise mellom hjem, arbeid og fritidsaktiviteter uten bil. Med et tilstrekkelig tilbud av næring og offentlige tjenester, skal bydelene dekke de viktigste behovene i hverdagen.

Trondheim har arkitektur og byområder som er historiske identitetsmarkører for byen. Bevaring av disse er god miljøpolitikk og gir sterkere identitetsfølelse. Ny bebyggelse bør ta hensyn til eksisterende kulturminner, både i fysisk utforming og estetisk uttrykk. Hvert område som utbygges bør ha et bærekraftig arkitektonisk uttrykk, som vi kan være stolte av både i dag og i fremtiden.

Som Norges teknologiske hovedstad ligger mye til rette for at Trondheim skal gå i front mot det grønne skiftet. SV vil at Trondheim kommune skal ta i bruk eksisterende teknologi og teste ut nye løsninger for å sikre energioptimalisering og klimatilpasning i utviklingen av byen. Utviklingen av nye bydeler skal gjøres på en økologisk skånsom måte, og ha mål om å etablere nullutslippsbydeler der det er mulig. Det må legges til rette for gode energiløsninger som muliggjør dette.

SV vil:

- bruke alle kommunens virkemidler for å sikre sosial bolibygging i alle nye utbyggingsområder
- ikke bygge på myr eller dyrkbar mark
- bevare verneverdige kulturminner
- styrke byarkitektens funksjon
- som hovedregel ikke fortette i sentrums 1800-tallsbebyggelse
- ivareta den kulturhistoriske bebyggelsen i Trondheim
- opprette et fond til restaurering av bygninger med vernestatus eller innenfor hensynssone "bevaring kulturmiljø".

- stanse spekulasjon i forfall gjennom å ikke tillate annet enn gjenoppføring i nåværende volum og høyde innenfor hensynssone “bevaring kulturmiljø”
- bevare viktige kulturmiljø, som for eksempel lystgårdsanleggene
- ha mer byøkologi, fasadebeplantning og biomangfold ved kommunale bygg
- at konsekvenser for klima og miljø skal vektas tyngst i alle arealplaner
- utnytte mulighetene for grønne drag ved å inkludere trekroner på privat eiendom
- Endre Trondheim eiendom og kommunens eierskapsenhet fra å ha et markedsøkonomisk omsetningsoppdrag til å hensynta økologiske, sosiale og kulturelle faktorer i langt større grad.
- Stille strenge krav til gjenbruk av egne bygninger og bygningsmasse + bidra til ombruk gjennom materialbank
- Krav om gjenbruk av bygg og infrastruktur. Som hovedregel skal kommune ivareta og transformere eksisterende bygg heller enn å bygge nytt. Spesielt viktig vil dette være dersom byggeprosjekter berører naturverdier, grønne korridorer og biomangfold.
- Krav til bruk og utnyttelse av tomme og midlertidig tomme kommunale bygg

Tilgjengelig by

Trondheim skal være en by det er enkelt å ferdes i. Det skal være enkelt å komme seg til kollektivknutepunktene. Påstigningspunkter for pendlere fra mindre sentrale områder skal ha tilgjengelig parkering for både sykkel og bil, så det er enkelt å pendle hele eller deler av reiseveien med buss eller tog. Sykkelparkering ved kollektivknutepunkter og påstigningspunkter skal sikre trygg og attraktiv parkering av sykler.

Sammenhengende sykkelveier som gjør det trygt og effektivt å benytte sykkel til og fra arbeid, ærend og aktiviteter. Både gang- og sykkelvei må ha et vintervedlikehold som gjør det trygt å gå og sykle året rundt.

Universell utforming skal ivaretas i utviklingen av bygninger, byrom og byens infrastruktur.

Trondheims innbyggere skal oppleve god bokvalitet og gode byrom, uavhengig av bakgrunn, kultur og økonomi. SV vil at det skal legges til rette for naturlige møteplasser og gode uteområder som innbyr til sosial aktivitet. Betong- og asfaltflater som kan omstilles fra f.eks parkeringsplass gjøres om til gang- og sykkelvei, parker, lekeplasser og gode byrom. Parselhager og gode grøntarealer kan styrke fellesskapet i et nabolag.

Områdeplaner og reguleringsplaner skal inkludere beboere, lokale næringsaktører, utbyggere og andre interessenter på en god måte i planprosessene. Slik kan man sikre medvirkning og eierskap til eget nærområde.

Helsefremmende byrom som legger til rette for lek, aktivitet, tur og rekreasjon – Både for barn og voksne. SV vil legge til rette for trygg aktivitet i og nær Nidelva, og tilrettelegge flere områder for bading og vannaktivitet langs fjorden.

SV vil:

- oppgradere og videreutvikle byens grøntområder
- styrke bydelssentra og fortette med kvalitet langs viktige kollektivtraséer
- styrke Midtbyens konkurransefortrinn med kulturinstitusjoner og museum
- prioritere gode sykkelparkeringsplasser, gang- og sykkelveier
- tilrettelegge for el-bil
- ha urbane rekreasjonsområder med park innen 300 meters rekkevidde for alle
- akseptere høyere bygg på kollektivknutepunkt og ved lokalsentra
- stanse hyblifiseringen av Møllenberg og andre sentrumsnære områder
- gjøre informasjon om arealplaner lettere tilgjengelig
- ha flere gågater i Midtbyen
- ha god fremkommelighet om vinteren med bedre brøyting og mindre salting
- ha mykere naturlig underlag som del av gangvegene

Mobilitet

Trondheim kommune har kommet langt i å tilrettelegge for myke trafikanter, men noe gjenstår – og det trenger ikke å koste så mye. Trondheim kommune har de siste årene endret bussrutene og bussparken radikalt.

SV vil:

- prioritere kollektivtransporten i kryss og kjørefelt
- ha bybane i kombinasjon med busstilbudet
- ha gratis buss
- at nattbussen skal stoppe mellom holdeplasser for å gi folk kortere vei hjem
- innføre parkeringsavgift ved private kjøpesenter og store arbeidsplasser
- trygge byrom med god belysning og opplyste veier til og fra kollektivtransport
- tilrettelegge for bildelingsløsninger i alle bydeler som kan frigjøre husstander for egen bil.

Sirkulærøkonomi og energi

Trondheim kommune må legge til rette for et gjenbrukssamfunn.

SV vil prioritere:

- å utvikle gjenbruksstasjonene og øke gjenbruk av møbler og byggevarer
- ivareta og utvikle eksisterende bygg og bygningsmasse
- å følge opp strategien for en plastmart by
- bekjempe forurensing og håndtere avfallet som en ressurs
- å gjøre teknologihovedstaden til energihovedstaden

- alle kommunale bygg må planlegges med solfangere, jordvarme eller solceller
- arbeid for bruk av sesonglager for grunnvarme

5. Natur og miljø

Alle skal ha tilgang til gode natur- og friluftsområder. Å legge til rette for aktivitet og naturopplevelser er et viktig folkehelseiltak. For artsmangfoldet, er det viktig å verne grønne korridorer, Nidelvkorridoren, kystsonen og bymarkene mot utbygging og anleggsvirksomhet. I Trondheim har vi et rikt biologisk mangfold både på land og i vann, og svært mange trua arter som vi har et ansvar for å bevare. Trondheim kommune skal derfor ha god oversikt over sitt naturmangfold og styrke dette gjennom alle utbyggingsplaner. I det komplekse samspillet mellom byutvikling, natur og samfunn er det mange faktorer som må hensyntas. Innbyggere benytter høringsprosesser til å synliggjøre tap av naturverdier og livskvalitet; vi vil ta dem på alvor og møte natur- og klimaforpliktelser på en troverdig måte. Når nedbygging skjer bit for bit, blir konsekvensene gjennomgripende. I møte med byutvikling og samfunnsøkonomi skal ikke nærnatur eller de mange små økosystemene tape.

For livet under vann vil SV:

- ha en kystzoneplan for Trondheimsfjorden uten oppdrett, tråling, snurpenotfiske eller uttak av leppefisk til bruk i oppdrettsnæringen
- styrke arbeidet med å restaurere elver og gyteområder, åpne bekker og fjerne vandringshindre
- strengere regulering av motorisert ferdsel i sårbare marine områder
- kreve høyere minstevannføring og synliggjøre økologiske hensyn i Nidelva når nye kraftkonsesjoner gis
- stanse utslipp til Nidelva, ikke tillate utbygging i Nidelvkorridoren og rydde elvebunnen for skrot
- stimulere til bedre jordbruk som reduserer utslipp av næringssalter
- bidra til strandrydding og stanse kommunens egne utslipp av plast til fjorden
- prioritere arbeid etter kommunens strategi for plastsmart kommune

For livet på land vil SV:

- ha kunnskapsbasert skogforvaltning basert på oppdatert miljøkartlegging og verditaksering
- ha en insektsvennlig by med flere kulturenger, grasmarker og riktig beplantning i parker
- bevare naturlig og gammelskog, ikke erstatte det med nyplanting
- utvikle kommunens arealregnskap til et økosystem-regnskap
- bevare og styrke de økologiske korridorene, rød og grønn strek
- plante 10.000 nye trær i Trondheim sentrum for større artsmangfold
- ha en urban nasjonalpark på Ladehalvøya
- stimulere innbyggere til ta vare på artsmangfold i hager og opprette tilskuddsordning for å fremme artsmangfold i private hager
- opprette en kommunal naturskikkpris etter modell av byggeskikkprisen

- at alle nye utbyggingsområder skal styrke naturmangfoldet
- ha beplantning på fasade og insektshotell i alle kommunale bygg
- ikke tillate inngrep i våtmark, myr og fjæreområder
- bevare Strindamarka mot skianlegg
- si nei til moloanlegg på Ladehammern
- sette hensynet til naturmangfold foran tilrettelegging for organisert idrett og motorisert ferdsel
- ha en forpliktende lov for vern av Bymarka

For friluftslivet vil SV:

- bevare markagrensa
- etablere flere sjøbad på utbygde sjøkanter
- kartlegge bynære friområder for flere turstier
- sikre tilstrekkelig areal og turdrag ved alle nye utbyggingsplaner
- sikre gode stier og turveier i og til marka fra boligområder
- tilrettelegge og vedlikeholde turstier i marka ne inkludere personer med nedsatt funksjonsevne
- prioritere bynære skiløyper og løypenett
- sette hensynet til de mange turgåere foran hensynet til motorisert ferdsel og organisert idrett

For jordvernet vil SV:

- sikre det matproduserende arealet i kommunen for fremtidige generasjoner
- ha nulltoleranse for nedbygging av dyrka mark, grønn strek ligger like fast som den røde
- at dyrkbar mark som lommer i bebyggelsen skal bli urbant landbruk
- tilbakeføre Brøset til dyrkamark
- tilrettelegge for lokal matproduksjon både i konvensjonelt og økologisk landbruk, andelslandbruk og som urban dyrking i felleshager
- kreve jordflytting når dyrka jord går tapt gjennom regulering, til areal som i dag ikke er utnyttet til jordbruk
- prioritere omstilling av "grå" arealer og fornuftig fortetting for å sikre tilstrekkelig utbygging av boliger og næring uten å bygge ned dyrkamark

6. Helse

Innbyggerne i kommunen skal oppleve at deres helseutfordringer blitt tatt på alvor og at det finnes offentlige tilbud for å hjelpe, støtte og trygge dem. SV mener at det skal finnes gode lavterskeltilbud med korte ventetider, og det skal finnes tverrfaglige team til komplekse utfordringer. En fungerende fastlegeordning, i samarbeid med andre kommunale tilbud, er avgjørende for en helhetlig helsetjeneste.

Rettferdig fordeling og sosial utjevning er det viktigste tiltaket vi kan gjøre for god helse. Dette gjelder gjennom hele livsløpet. SV vil samarbeide tett med pasient- og brukerorganisasjoner for å sikre innbyggernes rett til medbestemmelse.

SV vil arbeide for at alle har full tilgang på nødvendig helsehjelp. Alle skal bli møtt med omsorg og profesjonalitet. SV mener at kvaliteten på hele kjeden er et offentlig ansvar.

Kommunehelsetjenesten skal sikre befolkningen rask og god hjelp, og bidra til å forebygge sykdom. Fastlegeordningen må sikres og vi må jobbe for en fastlegereform for å sikre at ordningen består.

Fysisk aktivitet gir et bedre og sunnere liv. Har man mulighet til å bruke kroppen i naturen holder man seg frisk.

Alle må få god hjelp etter en skade eller for en funksjonsutfordring de har. God rehabilitering og habilitering vil gi flere et bedre liv.

Trondheim SV vil:

- Oppfylle folkehelseperspektivet i kommuneplanen.
- Sikre rehabiliterings- og habiliteringstilbudet i kommunen. Slik kan de som er sykemeldt komme raskere tilbake.
- Sikre tilbudet av fysioterapeuter, ergoterapeuter og logopeder med kommunale avtaler for kortere ventetider og bedre kvalitet.
- Jobbe for at fastlegeordningen består.
- Sikre at alle har tilgang til et aktivt friluftsliv, gjennom å hegne om allemannsretten som sikrer fri adgang til utmark og retten til fri ferdsel på naturens premisser.
- Muliggjøre deltakelse på fritidsaktiviteter for alle, for eksempel gjennom varierte tilbud og lav egenbetaling på kommunens idrettstilbud.
- Samarbeide med frivilligheten for å vedlikeholde turstier
- Sikre full tilgang til grunnleggende helsetjenester for papirløse og andre som oppholder seg irregulært i Norge

God helse hele livet

Mennesker som trenger kommunale tjenester har mye kunnskap om hva de trenger og vil ha, derfor vil SV gi mer makt til dem som bruker tjenestene. Å ha god helse og livskvalitet hele livet handler også om å legge til rette for kulturopplevelser og aktivitet. Deltakelse i samfunnslivet er verdifullt for samfunnet og helsebringende for den enkelte. Vi skal sikre gode og ivaretagende kommunale tjenester for innbyggerne hele livet igjennom.

- Bidra til gode aktivitetstilbud og møteplasser i samarbeid med blant annet sykehjem, kulturarbeidere og frivillig sektor.
- Sørge for gode aktivitetstiltak på alle sykehjemmene hver dag
- Følge opp samboergarantien og sikre at par som begge trenger plass på sykehjem får bo sammen.
- Sikre at beboere på sykehjem skal ha et næringsrikt og variert kosthold
- Ivareta beboere med innvandrerbakgrunn for at de kan få en likeverdig behandling.
- Styrke den tverrfaglige bemanningen i hjemmetjenestene for å håndtere de komplekse oppgavene som er overført kommunen.
- Sikre alternative boformer for å motvirke ensomhet og opprettholde funksjon, som demenslandsby, generasjonsboliger, eldrekollektiv, eller omsorgsboliger med styrket praktisk bistand.
- Gi mulighet til å bo hjemme så lenge personen vil, ved et godt utbygd tilbud av hjemmetjenester og god praktisk bistand i hjemmet.
- Bruke velferdsteknologi for å gi bedre og raskere hjelp som kan øke lysten og muligheten til å bo hjemme lengre, og sikre tilstrekkelig opplæring hos brukere.
- Fremme digital kompetanse for å sikre lik tilgang til offentlige tjenester.

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi byr på mange innovative løsninger, og flere vil komme som vi idag ikke ser rekkevidden av. Velferdsteknologi må benyttes med god faglig og etisk skjønn og ikke kun økonomisk motivert. Brukerens behov må alltid komme først ved at teknologien eksempelvis kan føre til en større opplevelse av autonomi, frihet og trygghet.

Trondheim SV vil:

- Samarbeide med byens teknologimiljø for å ta i bruk hensiktsmessig velferdsteknologi.
- Legge til rette for velferdsteknologi som gir eldre muligheten til å bo hjemme lengre.
- Videreføre ordningen med digitale trygghetsalarmer.

- Sørge for at velferdsteknologi blir et supplement til, og ikke kommer i stedet for, det fysiske møtet mellom de som mottar og de som gir tjenestene.

Kvinnehelse

Kvinnesykdommer som hormonforstyrrelser, svangerskaps- og barselskomplikasjoner, muskel- og skjelettsykdommer, smerte- og utmattelsestilstander, kroniske sykdommer og sykdommer som manifesterer seg annerledes hos kvinner (f.eks. hjertelidelser) har ikke blitt prioritert forsket på, til tross for høyere sykefravær blant kvinner enn menn. Fastleger og annet helsepersonell må få bedre kunnskap, slik at kvinner får rask og god hjelp. For å sikre god kvinnehelse må også helsefremmende arbeid dekke ulike etniske gruppers behov. Det er derfor viktig å sikre lavterskeltilbud som setter fokus på innvandrerkvinnens helse.

Kvinnehelse må sees på i et samfunnsperspektiv. Mange kvinner er i praksis både dobbelt og trippeltarbeidende da de tar en større del av omsorgsarbeidet i familiene. Å føde barn innebærer en risiko for både mor og barn, det er derfor viktig med tett oppfølging både under graviditet og i barseltid.

Trondheim SV vil:

- At fastlegene sikres god kompetanse på kvinnehelse.
- Ha lavterskeltilbud på helsestasjonene for innvandrerkvinner med fokus på kropp, kjønn, seksualitet og selvbestemt abort
- Jobbe for bedre oppfølging av kvinners fysiske og psykiske helse for å forebygge varige plager etter fødsel
- Styrke oppfølgingen av prostituerte kvinner ved lavterskel helsehjelp, lege og gynekolog, samtaletilbud og «Exitprogram».
- Støtte og bidra til videreutvikling av frivillige organisasjoner som Feministhuset og NKS.
- Bedre forholdene for kvinner som soner gjennom å styrke den kommunale fengselshelsetjenesten
- Opprette egne NAV-stillinger i fengsel med fokus på kvinnelige innsatte.
- Følge opp arbeidet med kommunens handlingsplan for å bekjempe æreskultur/æresvold/tvangsekteskap.
- Styrke og forbedre barseltilbudet i kommunen gjennom flere stillinger og utvidelse av tverrfagligheten i barselomsorgen. Vi vil legge til rette for bedre ivaretagelse av mor gjennom lavterskel tilgang på fysioterapeut, gynekolog og fokus på seksuell helse også etter fødsel.

7. Velferd og sosiale tjenester

Rus

Det finnes mange ulike grunner til at mennesker blir rusmiddelavhengige, enten de er genetisk disponert, har psykiske problemer eller driver selvmedisinering. SV mener at tabu, skam og straffeforfølgelse av rusmiddelavhengige og rusbrukere forverrer muligheten til å forebygge og behandle. SV vil bort fra straff, avkriminalisere brukerdoser og heller bruke store ressurser på å forebygge, behandle, sørge for ettervern og skadereduksjon. SV mener at en fortsatt streng regulering av alkohol, slik vi har det i dag med monopol på utsalgssteder og tydelige regler for skjenkesteder, er det beste forebyggende tiltak vi har mot alkoholmisbruk.

Behandling av rusmiddelavhengige foregår i stor grad i helseforetak med støtte fra kommunen, men kutt og effektivisering har gitt kortere behandlingstid og dårligere behandlingstilbud. Dette stiller høyere krav til de kommunale tilbudene. SV vil styrke de kommunale tjenestene innen psykisk helse og rus, og etablere tjenester som kan bistå utenfor ordinær arbeidstid og arbeidssted. Det er også viktig at pårørende, og spesielt barn av rusmiddelavhengige, sikres hjelp og veiledning gjennom hele behandlings- og rehabiliteringsprosessen.

SV vil:

- At kommunen skal ha alternative reaksjonsformer og lett tilgang til helsehjelp og rådgivning ved pågrepelse for bruk eller besittelse av narkotika til eget bruk.
- Styrke tilbudet til volds- og overgrepsofsatte i rusmiljøet.
- Styrke samarbeidet mellom kommunen og TSB om et helhetlig ettervernstilbud.
- Videreutvikle og forsterke Oppfølgingstjenestene innen enhet for psykisk helse og rus, og rusenheten som Housing First, MO senteret, Uteteam og mestringsteam.
- Styrke ambulerende oppsøkende tjenester til mennesker med alvorlige og sammensatte psykiske helse- og rusutfordringer som for eksempel ACT (Assertive Community Treatment) og FACT team (Flexible Assertive Community Treatment).
- Opprette Brukerrom som del av strategi for å nå nullvisjon for overdosedødsfall.
- Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene og ansette flere erfaringskonsulenter
- Sikre differensierte boliger for de ulike målgruppene innen rusfeltet.
- At det skal opprettes et ressurscenter for kvinner og rus

Psykisk helse

En psykisk helse har vi alle, og omtrent halvparten av oss vil på et tidspunkt i livet få en psykisk vanske av kortere eller lengre varighet. Selvmord er dessverre en hyppig dødsårsak i Norge, spesielt blant unge menn. Et inkluderende og rettferdig samfunn hvor barn har reelle muligheter til mestring og samhold, som kan kompensere der familien ikke kan bidra tilstrekkelig kan være avgjørende for å sikre normal utvikling og hindre utvikling av sykdom tidlig. Tidlig debut av psykisk sykdom er forbundet med dårlig prognose. Å forebygge uhelse og fange opp og hjelpe barn med dårlige omsorgsforhold og eller psykiske problemer er derfor veldig viktig.

Vi vil jobbe for et inkluderende samfunn og arbeidsliv hvor flest mulig kjenner på mening og tilhørighet. Når sykdom rammer er god og rask nok behandling, samt at tilgangen til hjelp ikke avgjøres av størrelsen på bankkontoen din. SV vil bidra til et godt psykososialt samfunnsklima og jobbe mot polariserende og kunnskapsløs kommunikasjon i media om psykisk uhelse.

SV vil:

- Fortsette satsingen på «Rask psykisk helsehjelp».
- Ha gode oppfølgings- og boligtilbud til mennesker med alvorlige og sammensatte psykiske lidelser.
- jobbe for å bedre det tverretatlige samarbeidet mellom St.Olavs og kommunen for mennesker med psykiske lidelser.
- Etablere et nytt, universelt utformet krisesenter.
- Støtte frivilligsentralenes arbeid for å inkludere og aktivisere mennesker som av ulike årsaker havner utenfor arbeidsliv eller er ensomme.
- Følge opp arbeidet med kommunens handlingsplan mot vold i nære relasjoner og gjennomføre kompetanseheving på vold i nære relasjoner for helse- og sosialarbeidere, lærere m.fl.
- Styrke oppfølgingen av prostituerte ved lavterskel helsehjelp, lege og gynekolog, samtaletilbud og «Exitprogram»
- Ha et kompetanseløft innen psykisk helsearbeid i ulike tjenester som barnehager, skoler, NAV og på arbeidsplasser.
- Sørge for at arbeidsrettede tjenester kan pågå parallelt med behandling for psykisk helse og arbeidsrettede tiltak som IPS (Individuell jobbstøtte)
- Sikre nok kommunale akutte døgnplasser for mennesker med psykiske lidelser.
- Følge opp kommunens arbeid med handlingsplan mot selvmord og oppfølging etter selvmordsforsøk.
- I behandlingsapparatet for psykisk helse skal fysisk oppmøte være hovedregel.
- ta initiativ til at Trondheim følger Oslos eksempel med å bli en traumebevisst by

Ulike funksjonsnedsettelse

Mennesker med utviklingshemning skal leve fullverdige liv. Dette innebærer at de får de helsetjenestene de har behov for, at de har tilbud om et bomiljø som er tilpasset, og ikke minst arbeid eller annen meningsfull aktivitet.

SV vil:

- Prøveordning med sekstimers arbeidsdag i utvalgte enheter som bidrag til å rekruttere flere vernepleiere.
- Sette i gang prosjektet med toppa bemanning på noen enheter.
- Opprette kriseplasser (for å slippe dyre enetiltak)
- Styrke kompetansen/tiltak for å skape bedre fagmiljø/fagkompetanse
- Jobbe for flere tilgjengelige boliger, at mennesker med funksjonsnedsettelse sikres selvbestemmelse i bosituasjonen, får tilgang til startlån, tilpasningstilskudd og kommunal bostøtte ved behov.
- Øke antallet med øremerkede VTA-plasser i kommunen for mennesker med utviklingshemning og styrke muligheten for å prøve ut tilrettelagt og ordinært arbeid.

NAV

De sosiale tjenestene i NAV sitt samfunnsoppdrag er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at alle skal få mulighet til å leve og bo selvstendig.

SV vil at NAV sine tjenester blir mer tilgjengelig for alle. Åpningstidene i NAV mottakene må utvides og mottakene må bemannes med sosialfaglig ansatte om kan hjelpe folk der og da, i de krisene de står i.

SV vil:

- Vi må sikre at de ansatte har tid til å gjøre gode sosialfaglige vurderinger i møte med brukerne.
- NAV må tilstrebe en tettere dialog med brukerne, med anledning til fysiske møter, hvor en kartlegger alle sider av problematikken før en i samarbeid med bruker finner de mest hensiktsmessige tiltakene.
- Andelen ansatte med sosialfaglig kompetanse må økes for å kunne få en mer komplett helhetlig vurdering.
- NAV tjenestetilbud må ha en helhetlig gjennomgang med fokus på tillitsbasert oppgaveutførelse og mindre detaljstyring.
- Følge opp arbeidet med Kvalitetsmelding i NAV.
- Sikre faglig forsvarlige midlertidige botilbud for alle målgrupper.
- Bedre samarbeidet mellom NAV, videregående skoler og kommunen når det kommer til tiltak mot utenforskap og frafall i videregående skole.

Integrering og bosetting

For at velferdssamfunnet skal være bærekraftig, forutsetter det aktiv deltakelse og inkludering av alle grupper, også minoriteter. Utenforskap svekker velferdssamfunnet og øker forskjellene. Alle skal ha mulighet til å bidra til og være en del av fellesskapet. Ett av tre barn som vokser opp i lavinntektsfamilier i dag, er barn av innvandrere. Vi har ikke råd til å la barn vokse opp i fattigdom.

Trondheim har et ansvar for å bidra til å gi beskyttelse til noen av alle dem som av ulike grunner må flykte. I Trondheim bosetter vi mange flyktninger og asylsøkere, og prioriterer dem med særlige behov. Dette skal vi fortsette med.

Den økende polariseringen i debatten om asylpolitikk og innvandring splitter oss og er til hinder for inkludering av flyktninger og andre innvandrere i Norge.

SV vil:

- Styrke biveiledning og samarbeid med boligeiere for å styrke inkludering og integrering av bosatte flyktninger
- Bli traumebevisst by etter modell fra Oslo.
- Styrke ordningen med mottaksklasser slik at de inkluderes i skolen og lar folk møte andre på egen alder.
- Sikre bedre finansiering av språkopplæring for minoritetsspråklige barn etter opplæringsloven § 2-8 om rett på særskilt språkopplæring. Denne opplæringen kan bestå av særskilt norskopplæring, lese- og skriveopplæring på morsmålet og/ eller tospråklig fagopplæring.
- Sikre gode og lovpålagte tjenester til barn og voksne i asylmottak.
- Alle i asylmottak skal ha opplæring og fritidsaktiviteter.
- At lengeværende papirløse migranter skal sikres bedre livskvalitet gjennom å sikre de mulighet til deltakelse i samfunnsliv, bedre boforhold og økte økonomiske ytelser evnt mulighet til å kunne ta lønnet arbeid.

8. En ambisiøs kulturkommune

Trondheim skal være en by med forståelse for kunstens og kulturens avgjørende rolle i samfunnet. Kunst og kultur skal tenkes inn i alle planer for byutvikling og sikre et mangfold av uttrykk og kulturelle praksiser både innenfor de sentrale kunstinstitusjonene i byens sentrum og ute i bydelene.

Vi vil styrke satsingen på nyskapende kulturpolitikk for barn og unge, for helse, kunnskap og debatt. Vi ønsker å bruke kultur i integreringspolitikken, i eldre- og seniorpolitikken og i et mangfold av sosiale og geografiske sammenhenger, hvor nyskapende kunstneriske initiativ og pilotprosjekter skal ha en sentral rolle. SV vil ha et særlig fokus på utvikling av brede samarbeidsrelasjoner mellom den profesjonelle kunsten, frivillige aktører og innbyggere.

Demokratiet forutsetter et bredt ordskifte der alle slags ytringer kommer fram. Vi ønsker å arbeide for en bred og engasjert Trondheims-offentlighet, med en reflektert og opplyst samfunnsdebatt, hvor kulturelle ytringer danner et felles kritisk refleksjonsrom og bidrar aktivt til å utvikle demokratiet.

Kunsten kan utfordre vår selvforståelse. Markedet vil aldri etterspørre eksistensielle og samfunnsmessige utfordringer i kunstnerisk form og kulturlivet er i dag under sterkt press fra kommersielle krefter som ønsker å gjøre mest mulig av folks fritid og interesser om til konsum. SV vil derfor sikre økte frie midler til kunstproduksjon.

En mangfoldig kulturkommune for alle

Kunst- og kulturopplevelser skal være tilgjengelig for alle. Klasse, økonomi og tradisjoner avgjør i mange tilfeller om den enkelte tar i bruk den store bredden av aktiviteter og tilbud som kulturlivet gir. Trondheim kommunale kulturskole har f.eks. langt fra plass til alle søkere, og musikkopplæringen i kommunen er på vei i ferd med å bli privatfinansiert. Kunst- og kulturproduksjon og framvisning må sikres

Trondheim SV vil:

- øke deltakelsen i kunst og kultur gjennom mer midler til medskapende prosjekter i den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken og gjennom målrettede tiltak for lavinntektsgrupper
- styrke Frivilligsentralene arbeidet mellom frivilligsentralene og kulturaktører.
- videreutvikle bibliotekene som sentrale møteplasser for å lese, lytte, ytre seg og debattere
- øke deltakelse gjennom kulturpraksis i områdeløftene
- tilrettelegge for at kulturarrangører har god tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og god tilrettelegging av arbeidsoppgaver for frivillige med funksjonsnedsettelse

Deltakende kulturarenaer

Kulturskolen er et viktig tilbud for byens barn og unge. Profesjonelle lærere bidrar til et høyt nivå og mangfoldig tilbud. Dagens kulturskole har en stor bredde og gir tilbud innen mange kunst- og kulturpraksiser. Dessverre er det for lang ventetid, og det er viktig å øke antall plasser og styrke samarbeidet med skolene. I tillegg er prisen for kulturskolen for høy, slik at mange familier ikke har mulighet til å sende barna på kulturskolen.

SV vil:

- Sørge for flere plasser på kulturskolen
- gi flere gratis plasser på kulturskolen
- spre ordningen med 'kulturtirsdag' til flere skoler for å få kulturskoleaktiviteter til flere unger
- styrke den kulturelle skolesekken for å stimulerer alle elever til deltakelse og medskapning
- styrke organisasjoner som UFFA, AKKS, Tempo og Studentsamfundet
- støtte og finansiere ISAK sine utbyggingsplaner
- la ISAK disponere en egen tilskuddspott i dialog med ungdommene
- øke kjønnsbalanse i kulturskolen når det gjelder instrumentvalg
- støtte tiltak som bidrar til større kvinneandel på scener
- ha arbeidspraksisplasser på ISAK

Støtteordninger til kunst- og kulturfeltet

SV legger til rette for en nyskapende og kritisk kunstpraksis og en demokratisk kulturpolitikk, hvor alle kan inkluderes og delta, uavhengig av alder, rase, etnisk bakgrunn, kjønn, sosial og geografisk tilhørighet. Støtteordningene i kunst- og kulturfeltet må styrkes på kunstens premisser. Frie midler er avgjørende for å sikre et mangfoldig kunst- og kulturtilbud.

SV vil:

- ha mer penger til kunstnerstipender og lettere tilgang på midler for tverrsektorielle og tverrestetiske prosjekter
- sikre forutsigbarhet ved at støtte tildeles over flere år
- ha mer støtte til helårsarrangører og egne ordninger utstillere og de som bruker nyutdannede kunstnere startfasen av sin karriere
- etablere støtteordninger til kunstkritikk
- forbedre kunstnernes residensordning og inkludere Trondheimskunstnere i ordningen
- styrke støtteordningene til amatører og nyetablerte kunstprosjekter innen alle sjangere og kunstarter (musikk, kor, teater, dans, visuell kunst).

- tilskudd til egenandel for statlige støtteordninger (for eksempel kommer utstyrsstøtte til scener/arrangørsteder og band med et egenkapitalkrav på 25 %. Egenkapitalkravet er dermed til hinder ved anskaffelse av nytt utstyr.)
- Indeksregulere støtteordningene
- Styrke det uorganiserte kulturlivet med insentiver og forenklede støtteordninger.
- Øke tilskuddene til frivillige organisasjoner som arbeider for likestilling og økte kvinneandeler i kulturfeltet.

Produksjons- og visningsarenaer

Gode produksjons- og visningslokaler er avgjørende for å skape kunst og kultur. Kommunen bør selv både eie og tilrettelegge for aktører som ønsker å etablere denne typen lokaler. Det er viktig med et mangfold av lokaler slik at det er mulig å benytte seg av for både amatører og profesjonelle.

Trondheim SV vil:

- oppgradere Olavskvartalet til Trondheims fremste kulturhus fremfor å bruke penger på et nytt signalbygg
- sikre et godt utvalg av billige lokaler hvor kulturlivet har mulighet til å etablere seg, bl.a. gjennom å unngå omregulering av gatenære næringslokaler til bolig
- sikre god tilgang på rimelige lokaler for kulturnæringer på Nyhavna
- støtte etableringen av fellesverksteder
- etablere flere musikkbinge i bydelene
- åpne for langsiktige leieavtaler i øvings- og produksjonslokaler
- tilrettelegge for at den frie scenekunsten får egnede øvings- og fremvisningslokaler
- støtte fritidsklubber med midler til utstyr til kunst- og kulturaktiviteter
- utnytte kapasitet og tilrettelegge for bruk av musikkrom i offentlige bygg og skoler
- sørge for nødvendig infrastruktur til å etablere større utendørs konsertarena med kapasitet til å tiltrekke seg verdens største artister

9. Idrett

Idrett bidrar til mestringfølelse, gode opplevelser og gir viktige helsegevinster. Idrett skaper også viktige sosiale arenaer. Trondheim SV mener derfor at det er en viktig kommunal oppgave å legge best mulig til rette for at flest mulig kan drive idrett og friluftsliv på det nivået de ønsker.

I Trondheim melder idrettsrådet om arealknapphet og kostbare tomter, underskudd på anlegg og utfordring rundt økonomi som noen av de største utfordringene knyttet til gjennomføring av organisert og uorganisert idrett i Trondheim.

Idrett som inkluderingsarena

Deltagelse i organisert idrett er en viktig sosial arena for barn og unge så vel som voksne i byen vår. Idrettstilbudet i Trondheim er variert og tilbyr noe for de aller fleste. Likevel er det mange barn og unge som ikke deltar i idrettslag. Dette skyldes gjerne mangel på informasjon om tilbud i nærmiljøet og om idrettslagene, kulturelle utfordringer, økonomi og krav til utstyr. Trondheim SV mener det er kommunens oppgave å legge til rette for at alle har muligheten til å delta på idretts- og fritidsaktiviteter uavhengig av sosial eller økonomisk bakgrunn.

Trondheim SV vil:

- Styrke Idrettsrådet sin støtteordning for inkluderingstiltak i idrettslag.
- Støtte tiltak som gir underrepresenterte grupper tilgang til tilrettelagte idrettsaktiviteter.
- Etablere flere utstyrssentraler i bydelene.
- støtte Idrettsrådet sitt arbeid med idrettskontakter for tilrettelegging i laga
- Styrke samarbeidet mellom SFO og idrettslagene, for å garantere at alle barna får en fritidsaktivitet å delta i.
- Arbeide for likestilt kommunal finansiering av kvinne- og mannslag i idretten.
- stimulere idrettslag til allidrett og uorganiserte aktiviteter

Idrettsanlegg

Flere idretter trenger sårt anlegg for gjennomføring av sine aktiviteter. Kommunen skal støtte klubber som bygger anlegg og videreføre strategien med å etablere idrettshaller ved alle nye skoler. Trondheim SV vil prioritere bydelsbasseng og flerbruks ishall i neste bystyreperiode.

Trondheim SV vil:

- prioritere nærmiljøanlegg for å ha anlegg der folk bor, som for eksempel skateparker, ballbinger, trimparker, e-sportsanlegg og klatrevegger
- bygge bydelsbasseng øst og is- og flerbrukshall på Tiller

- at det i alle detaljreguleringer skal dokumenteres tilstrekkelig areal for idrettsanlegg og uorganisert idrett, på samme måte som det må dokumenteres tilstrekkelig skolekapasitet
- ikke etablere eller rehabilitere kommunale kunstgressbaner med plastholdig løst fyllmateriale, og ikke gi økonomisk støtte til idrettslag som velger kunstgressbaner med plastholdig løst fyllmateriale
- ikke bygge idrettsanlegg i marka (bak rød strek)
- ikke bygge ned natur for å bygge idrettsanlegg
- videreføre dagens ordning med gratis hall- og baneleie
- gi økonomisk støtte til idrettslag som har egne anlegg og gi klubbene økonomisk garanti for å oppgradere allerede eksisterende anlegg
- flere utendørs gratis tufteparker

10. Arbeidsliv

SVs mål er et arbeidsliv for alle. Trondheim kommune har ca 14.000 ansatte. Det gjør oss til den største arbeidsgiveren nord for Dovre. Trepertssamarbeidet er grunnpilaren i å skape et demokratisk og trygt arbeidsliv. Trondheim kommune skal være en foregangskommune når det kommer til utvida partssamarbeid og skal gjennomføre en tillitsreform som styrker ansattes stemme og medvirkning i viktige spørsmål som angår dem.

SV vil:

- Styrke arbeidsmiljøenheten som bedriftshelsetjeneste og styrke det psykososiale arbeidet med for å bedre arbeidsmiljø spesielt for ansatte innen helse-, velferds- og oppvekstfeltet
- Gi lønnet videreutdanning og faglig utvikling til alle ansatte i kommunen
- Innføre 30-timers uke, først og fremst for de tyngste/ mest krevende omsorgsyrkene innen helse, velferd og oppvekstsektoren.
- Det skal kun lyses ut hele stillinger innen helse, velferd- og oppvekstsektoren.
- I lønnspolitikken jobber vi for kronetillegg i sentrale oppgjør slik at de økonomiske forskjellene mellom yrkesgruppene ikke øker. En større del av den sentrale rammen skal gå til å utjevne forskjeller mellom kjønn ved at kvinnedominerte yrkesgrupper prioriteres evt opprette likelønnsnett.
- At kommunen skal være offensive i arbeidet med gjennomføringen av Tillitsreformen. Reformen skal fremme faglighet og økt medbestemmelse for innbyggere. Gjennom radikalt partssamarbeid og tillit til de ansatte skal møtene mellom ansatte i tjenestene og innbyggere som trenger bistand forbedres. Vi skal bort fra bestiller-/utfører modellen og sørge for mest mulig tid brukt på møte med den enkelte innbygger.
- sikre profittfri velferd
- Jobber for at kommunen tar i mot flere læringer på alle aktuelle områder for virksomheten.
- Rekrutteringsutfordringer - innen helse og velferd - tiltak
- Seniorpolitikk/tiltak
- styrke partssamarbeid
- utvikle nærledelse og relasjonell ledelse
- styrke arbeidsmiljøenheten som støtte for relasjonelt krevende yrker

Tillitsreform

En av våre viktigste samfunnsressurser er sosial kapital. SV mener at profesjonene i offentlig sektor i størst mulig grad skal få styre sin egen arbeidshverdag. Gjennom

dialog med de ansatte i offentlig sektor skal vi gjennomføre en tillitsreform og redusere rapporteringskrav og unødvendig byråkrati.

Trondheim SV vil:

- Redusere unødvendig rapportering og gi mer tillit til fagfolkene i kommunen.
- At ledere i skole-, helse- og sosialomsorg skal være fagfolk knyttet til profesjonene i de ulike sektorene
- Gjennomføre en tillitsreform som bygger på læringsfremmende styringsprinsipper.
- Satse på mentorordningen for nyutdannede lærere, for å hindre frafall og skape bedre lærere.

Bemanning og heltid

Mange ansatte i kommunen rapporterer om stort arbeidspress. For å løse denne utfordringen mener SV det er nødvendig med flere ansatte på enhetene og kun utlyse heltidsstillinger. I tillegg vi ha en heltidskultur i tett samarbeid med fagbevegelsen. Ulike faser av livet krever ulike arbeidsforhold. Det skal være mulig å jobbe heltid i kommunen og kombinere dette med for eksempel familieliv.

Kommunen sliter med å rekruttere nok fagpersonell til helsefaglige stillinger. Stillingene må gjøres mer attraktive ved å tilby hele stillinger, ha nok ansatte på jobb og ved å innføre 30-timers uke (6-timers arbeidsdag) for kommunalt ansatte innenfor helse- og omsorgssektoren og ansatte i barnehage. Arbeidsdagen skal være organisert slik at ansatte har gode arbeidsdager, og ikke blir utslitt og syke. Dette krever nok fast ansatte folk på jobb, ressurser, god ledelse og godt arbeidsmiljø.

Trondheim SV vil:

- øke bemanningen
- at naturlig fravær som sykdom, ferieavvikling og permisjoner i kommunens organisasjon skal dekkes av egne faste ansatte.
- Videreføre regelen om at kommunen kun utlyser heltidsstillinger.
- Redusere arbeidstimer (timetall) for seniorer slik at disse kan stå lengre i arbeid.
- Øke grunnbemanningen og tilby hele, faste stillinger, for å sikre kvalitet og kontinuitet i tjenestene
- Opprette kommunal vikarpool fremfor innleie og bruk av bemanningsbyråer

Likestilling og feminisme i arbeidslivet

Norge har en høyere andel kvinner i arbeidslivet enn noe annet land, men fremdeles er arbeidslivet sterkt kjønnsdelt, både når det gjelder yrkesvalg og stillingsandeler. Kvinner er overrepresentert når det kommer til både deltidsstillinger og midlertidige ansettelser. Dette er med på å opprettholde lønnsforskjeller og begrenser personers valgfrihet. Trondheim kommune er arbeidsgiver for mange kvinner og har et særskilt

ansvar for å sikre likelønn både på egen arbeidsplass og i forbindelse med anbud. Vi vil ha en lønnspolitikk som bygger på prinsippet om lik status og lønn for arbeid av lik verdi og likt kompetansekrav. For å utforme god lønnspolitikk, er det viktig med god statistikk i kommunens årsrapport som viser lønnsutvikling for kvinner og menn innen hvert stillingsnivå.

Trondheim SV vil prioritere likelønn gjennom arbeidsgivers profil i kommende lønnsforhandlinger og vil ha lønnsoppgjør med kronetillegg, i stedet for prosenttillegg hvor de med høyest lønn kommer best ut. Vi vil ha et lavtlønns tillegg utenom avtalt ramme for lønnsoppgjørene basert på frontfagene.

Trondheim SV vil:

- Etablere en likelønnsrett i kommunen.
- At kommunen skal fastsette forpliktende likelønnsplaner i alle offentlige virksomheter.
- Stille krav til likelønn ved anbud
- I samarbeid med partene i arbeidslivet ha likelønn(sprofil) i lønnsoppgjørene.
- Kun utlyse hele og faste stillinger
- Innføre forsøk med 6-timersdag/30-timersuke i helse- og oppvekstsektoren.
- Styrke kommunale prosjekt med mål om å få flere menn inn i omsorgssektoren og flere kvinner inn i såkalt mannsdominerte yrker.
- Sørge for trygge garderobeforhold for kvinner i alle sektorer.
- kommunen må være en foregangsarbeidsgiver for å inkludere mennesker med funksjonsvariasjoner og midlertidig nedsatt arbeidsevne

Et seriøst arbeidsliv

Trondheim kommune må ta ansvar for et seriøst arbeidsliv uten sosial dumping. Kommunen må bruke sin innflytelse gjennom anbud og innkjøp for å presse fram gode lønns- og arbeidsbetingelser hos de som leverer varer og tjenester til kommunen, men også støtte og samarbeide med fagforeningene, bransjeorganisasjonene (og Byggebransjens uropatrolje) for å fjerne useriøse aktører.

Trondheim SV vil:

- Bruke kommunens innkjøpsmakt til å fremme et anstendig arbeidsliv med hele faste stillinger og ordnede lønns- og arbeidsvilkår.
- Ikke bruke de utvidede mulighetene i arbeidsmiljøloven til midlertidighet.
- Samarbeide tett med fagforeningene og bransjeorganisasjonene (og Byggebransjens uropatrolje) for å fjerne useriøse aktører.
- tiltak for å øke organisasjonsgraden, spesielt blant unge arbeidstakere -> sikrer et trygt og forutsigbart arbeidsliv om man er fagorganisert

11. Rettighetspolitikk

Likestilling og mangfold

Et mangfoldig samfunn er et bedre og rikere samfunn for alle. Trondheim skal være en kommune som verdsetter mangfoldet, og en kommune der alle er likestilte, uavhengig av kjønnsidentitet, seksuell orientering, funksjonsevne, etnisk bakgrunn, kulturelle tradisjoner, tro og livssyn.

Flerkulturelt mangfold og representasjon

For å ta vare på mangfold, er det viktig med representasjon. Representasjon innebærer at mennesker i alle tjenester i kommunen, og andre viktige posisjoner gjenspeiler mangfoldet i kommunen. Manglende representasjon skyldes ikke nødvendigvis bevisst utestenging, men manglende bevissthet. "Annerledeshet" kan oppleves krevende, men kan også være en viktig kvalifikasjon - annerledes erfaringsbakgrunn kan inspirere og bidra til nye spørsmål, nye perspektiver, kreativitet og innovative løsninger. Vi må tørre å satse!

Retten til kvalifisert tolk må ivaretas bedre. Tolk er ingen beskyttet tittel. Kommunen må sikre at vi bruker tolker som er kvalifiserte når det er mulig. De beste tilgjengelige tolker må benyttes. Dette gjelder også tegnspråktolk. Viktige beskjeder/informasjon til enkeltpersoner og på gruppenivå må formidles på et språk de forstår. Folk vil lettere kunne føle seg inkludert hvis de får informasjon fra offentligheten som de har forstått godt.

Trondheim SV vil:

- gjøre språkopplæring til et gratis tilbud for alle som vil jobbe eller bo i kommunen
- jobbe for bred og mangfoldig representasjon i politiske fora og diskusjonspanel
- sørge for at kommunen bruker klarspråk i alle kommunale tjenester
- gjøre det enklere for folket i kommunen å komme med sine meninger i politiske avgjørelser som berører dem
- ivareta retten til kvalifisert tolk for alle som har behov for det

Antirasisme

Trondheim skal være en rasismefri sone! Vi må fra ord til handling. Skal vi bekjempe rasismen, må vi anerkjenne at rasismen finnes i samfunnet vårt, og jobbe aktivt mot den.

Byrommet skal være trygt for alle, og da må vi slutte å legge til rette for at hatpropaganda blir spredt i åpne byrom. Ytringsfrihet skal ivaretas, men retten til å krenke er ikke ukrenkelig!

Vi ser en sammenheng mellom hvem som blir stoppa av politiet, og hva slags hudfarge de har. Hudfarge og kulturelle kjennetegn blir brukt som grunnlag for mistanke (racial profiling). Vi vil jobbe for en kvitteringsordning der politiet skal gi en kvittering til de som blir stoppa på gata, med mistanke om lovbrudd.

Økt kjennskap til hverandre, og mer kunnskap om ulike kulturer, kan bidra til mindre fordommer og rasisme, og mer forståelse. Skoler og barnehager kan ha en viktig rolle i å tilrettelegge for dette, blant annet gjennom familiegrupper.

Lokal handlingsplan mot religiøs diskriminering, muslimhat, antirasisme og antisemittisme, må implementeres på alle område i det offentlige, alle tjenester i kommunen - fra barnehage oppover.

Trondheim SV vil:

- jobbe aktivt mot rasisme, og for inkludering, allerede fra barnehagen
- innføre familiegrupper og felles aktiviteter med fokus på kulturelt mangfold
- at kommunen ikke skal legge til rette for at ekstreme grupper kan spre hatefulle budskap i åpne byrom
- innføre kvitteringsordning i Trondheim

Feminisme og kvinnefrigjøring

Trondheim SV er et feministisk parti, og jobber for full kvinnefrigjøring. Vi må anerkjenne at likestillingskampen er langt fra ferdig, fordi kvinner fortsatt er undertrykt. Patriarkatet gjennomsyrrer hele samfunnet, og derfor må vi jobbe for kvinnefrigjøring og likestilling på alle samfunnsnivå. Dette innebærer blant annet å ha gode overgrepsmottak, støtte kvinneorganisasjoner lokalt og innføre tiltak mot seksuell trakassering.

Trondheim SV vil:

- at alle skoler i kommunen skal tilby gratis bind og tamponger
- videreføre økonomisk støtte til Feministhuset og sikre støtte til nytt kvinnehelsehus
- innføre forpliktende handlingsplaner mot seksuell trakassering på skolene i kommunen
- jobbe for exit-program for kvinner som lever i prostitusjon
- styrke den kommunale jordmortjenesten
- fortsette arbeidet for en strippefri by
- skjermet boligtilbud for kvinner i rus
- ha flere helsesykepleiere i skolen

- styrke overgrepsmottaket, og sørge for at det finnes gode ressurser for voldtekts- og overgrepsofre i en periode etter overgrepet.
- ha gode tilbud for unge kvinner og menn som blir utsatt for negativ sosial kontroll
- ha flere gatenavn og byrom som hedrer kvinner

Skeive rettigheter/ Kjønn- og seksualitetsmangfold

Alle skal ha frihet til å være seg selv, og elske den de vil. Trondheim SV vil ta kampen mot all diskriminering på bakgrunn av kjønn, kjønnsuttrykk og seksuell orientering, og sørge for at Trondheim er en kommune der det er trygt å være skeiv. Skal vi klare det, må vi blant annet øke kompetansen på kjønns- og seksualitetsmangfold, støtte skeive organisasjoner og arrangement lokalt, og jobbe for eit regionalt helsetilbud for transpersoner.

Trondheim SV vil:

- Organisasjoner som arbeider for skeives rettigheter skal sikres gode rammevilkår.
- Følge opp handlingsplan for skeive
- styrk helsestasjon for kjønn og seksualitet med lege. Utvid aldersgrense.
- Styrke den regionale oppfølgingen av mennesker med kjønnsinkongruens
- Fortsette arbeidet med gode tiltak for skeive eldre.
- Bidra til synliggjøring av at byen er en trygg by for skeive gjennom symboler i det offentlige rom, for eksempel regnbuegate/ torg eller regnbuebuss.

Funksjonsmangfold

Mennesker med nedsatt funksjonsevne blir altfor ofte glemt i kampen mot diskriminering. Trondheim SV skal kjempe mot all funksjonsdiskriminering, og jobbe for en inkluderende kommune der alle får sine rettigheter ivaretatt og kan leve gode liv. Da må vi sørge for at vi har en inkluderende skole med tilstrekkelig pedagogisk kompetanse til å ivareta alle elever. Vi må ha gode helse- og omsorgstjenester, og trygge boliger for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Trondheim SV vil:

- jobbe for at alle skolene i kommunen er universelt utforma
- sørge for at alle elever som trenger det får tilrettelagt undervisning og spesialundervisning
- sikre mennesker med funksjonsnedsettelse selvbestemmelse i bosituasjon
- jobbe for at mennesker med funksjonsnedsettelse får tilgang på startlån, tilpasningstilskudd og kommunal bostøtte ved behov
- jobbe for et bedre helse- og omsorgstilbud, med gode ordninger for blant annet kommunalt organisert BPA, koordinator og lærings- og mestringstilbud
- styrke kompetansen på tegnspråk i helsetjenesten

- styrk barn og unge sin rett til å kunne delta på aktiviteter tilrettelagt for funksjonsutfordringer, og ha tegnspråktolk på store offentlige arrangementer i kommunen
- sørge for at all informasjon fra kommunen er lett tilgjengelig for alle, også folk med syns- og hørselsnedsettelse
- at kommunen skal være åpen for interkommunalt samarbeid om kompetanse og tjenester til mennesker med funksjonsnedsettelse ‘
- varmtvannsbasseng

13. Demokrati og deltakelse

Politisk organisering i kommunen

- Formannskapsmodell eller parlamentarisme?
- Politikerlønninger
- Bygningsråd som eget utvalg

Kvinnens deltakelse i politikken og flere kvinner på valg:

- Politiske møter på dagtid (dekke tapt arbeidsfortjeneste).
- Dekke utgifter til barnevakt for politikere dersom det er behov for møter og representasjon på kveldstid.
- Barnevaksordninger på årsmøter, representantskapsmøter og landsmøter.
- Innføre redusert partiskatt for enslige forsørgere.

Feminisme i fylkeskommunen/kommunen:

- Opprette en egen likestillings- og mangfoldsrådgiver i kommunen/fylket.
- Stille krav om at begge kjønn skal være representert i styret til en organisasjon for at den skal motta kommunal støtte eller tilskudd, med mindre organisasjonens formål er kjønns spesifikt.

Medvirkning

- Tidligere innbyggermedvirkning
- Lettere tilgang til saksdokumenter